

Bijlage HAVO

2014

tijdvak 2

maatschappijwetenschappen (pilot)

Bronnenboekje

Opgave 1 Jeugdwerkloosheid in Europa

---

tekst 1

Niet de ouderen, maar allochtone jongeren zijn zorgenkind op arbeidsmarkt

Zorgen zijn er vooral over de positie van ouderen op de arbeidsmarkt. Maar het zijn de jongeren van niet-westerse afkomst die het meeste
5 lijden onder de crisis. Meer dan 28 procent van hen is werkloos, een percentage dat nooit eerder is gehaald.

“Zelfs niet in de vorige periode van
10 economische neergang tussen 2004 en 2005”, zegt Senne Janssen van het CBS op Radio1. “Toen piekte de werkloosheid op 26 procent, daar gaan we nu dus al overheen.” Opval-
15 lend is dat de autochtone jeugd juist

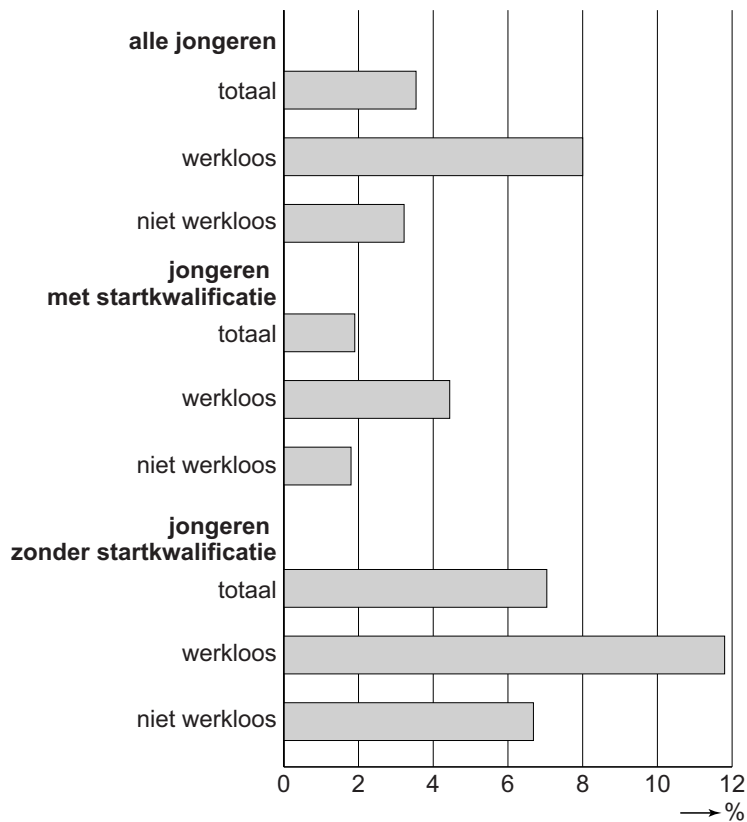
minder hard wordt geraakt in vergelijking met de vorige crisisjaren. Janssen noemt als oorzaken voor de slechte positie van niet-westerse jongeren het lagere opleidingsniveau,
20 taalachterstanden, de flexibele arbeid die zij vaak verrichten (...), discriminatie bij werkgevers en het gebrek aan een netwerk.

25 Dat probleem met de netwerken komt telkens terug in onderzoek, schetst IJmert van Muilwijk van CNV Jongeren op Radio1. Autochtone jongeren komen volgens hem geregeld via
30 familie en kennissen aan een baan. Allochtonen missen dat netwerk. (...)

naar: Trouw van 8 februari 2013

figuur 1

Niet-onderwijsvolgende jongeren van 15 tot 27 jaar die in aanraking zijn geweest met de politie¹⁾, naar startkwalificatiebezit²⁾ en werkloosheid, 2006-2008 in Nederland

noot 1 jongeren tegen wie proces-verbaal is opgemaakt omdat zij verdacht werden van een misdrijf

noot 2 Een startkwalificatie heb je als je na het verlaten van het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) nog een beroepsopleiding volgt van minimaal twee jaar. Ook een afgeronde havo- of vwo-opleiding wordt als een startkwalificatie beschouwd.

naar: CBS Sociaaleconomische trends, 2011

tekst 2

Jong, kwetsbaar en werkloos

Veertien miljoen Europese jongeren zitten thuis zonder baan. Velen zijn zo gedemotiveerd dat ze zich afkeren van de arbeidsmarkt. (...) En door de
5 aanhoudende crisis raken ze nog verder verwijderd van werkend Europa. (...)

Aan de telefoon spreekt Massimiliano Mascherini van de Europese
10 Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden, een agentschap van de EU. Hij onderzocht jeugd die niet werkt, geen opleiding volgt en geen stage loopt.
15 Daarbij keek hij naar de achtergrond en het gedrag van deze 'thuiszitters' en wat ze Europa kosten. De resultaten zijn verontrustend. Er zijn veertien miljoen jongeren die thuiszitten
20 in Europa, dat is 15,4 procent van de jongeren van 15 tot 29 jaar. Sommige zijn vrijwillig werkloos of aan het reizen, maar het merendeel is er slechter aan toe.

(...)
25 Opvallend is dat de jongeren in verschillende delen van Europa anders met hun situatie omgaan. In de Angelsaksische landen, Midden- en Oost-Europa zijn thuiszitters passief.
30 Ze zijn teleurgesteld in de maatschappij en instituties en hebben het gevoel dat niemand ze wil helpen. Hun reactie hierop is dat ze zich afsluiten. De groep vindt politiek
35 minder belangrijk, een groot deel gaat niet stemmen. (...)
In de mediterrane landen zijn de thuiszitters juist politiek actief. Mascherini: "Niet voor niets zie je in
40 Spanje en Griekenland dat de jeugd bereid is de straat op te gaan. Ze voelen zich niet vertegenwoordigd in de politiek en ze verzetten zich daartegen. Ze hebben een hang naar
45 radicalisme. Als er in die landen een extremistisch blok ontstaat, is de kans groot dat dit een grote achterban bij deze jongeren vindt." (...)

naar: Trouw van 26 november 2012

tabel 1

Vertrouwen onder Europese jongeren¹⁾, 2008

soort vertrouwen	jongeren die werken en/of studeren	jongeren die niet werken en niet studeren
de meeste mensen zijn te vertrouwen ²⁾	4.9	4.4
de meeste mensen proberen eerlijk te zijn ³⁾	5.5	4.8
vertrouwen in nationaal parlement ⁴⁾	4.5	3.9
vertrouwen in politici ⁴⁾	3.5	3.0
vertrouwen in politieke partijen ⁴⁾	3.6	3.1
vertrouwen in het rechtsstelsel ⁴⁾	5.2	4.6
vertrouwen in de politie ⁴⁾	5.7	5.2

noot 1 jongeren tussen 15-29 jaar uit 22 lidstaten van de Europese Unie

noot 2 score op een schaal van 0 ('je kunt niet voorzichtig genoeg zijn') tot 10 ('de meeste mensen zijn te vertrouwen')

noot 3 score op een schaal van 0 ('de meeste mensen zouden proberen misbruik van mij te maken') tot 10 ('de meeste mensen zouden proberen eerlijk te zijn')

noot 4 score op een schaal van 0 ('helemaal geen vertrouwen') tot 10 ('volledig vertrouwen')

naar: Eurofound (2012) en European Social Survey (2008)

Opgave 2 De strijd van de tijgermoeder

tekst 3

De strijd van de tijgermoeder: fragment uit interview met Amy Chua

Wat kan het Westen van tijgermoeders leren?

“Ik blijf verdedigen dat het ontzettend goed is kinderen op jonge leeftijd
5 concentratie, zelfdiscipline en door-
zettingsvermogen aan te leren. Nee,
dat is niet altijd leuk, en ja, kinderen
zullen protesteren. Maar ze hebben
er wel hun leven lang plezier van.
10 Wat andere dingen betreft denk ik
dat oost en west elkaars problemen
kunnen oplossen. Hier in de VS ligt
bijvoorbeeld sterk de nadruk op
functioneren in een groep. (...) In
15 China ligt de nadruk weer te veel op
individuele prestaties en autoriteit. Er
is een gebrek aan kritisch, ver-
nieuwend denken.”

Een tijgermoeder vindt westerse 20 ouders narcistisch, schijnt.

“Westerse ouders nemen de makke-
lijkste weg. Ze bewegen mee met de
impulsen van het kind. Een westerse
moeder zegt, ja schatje, je hebt
25 gelijk, stop maar met die muziek-

lessen als je ze niet leuk vindt. Ze
poot het kind voor de tv en gaat zelf
naar yoga. Gemakzuchtig. Natuurlijk,
een tijgermoeder heeft ook com-
30 passie als haar kind huilt, als het er
moe uitziet of als het een teleur-
stelling ondergaat. Maar ze weet dat
het niet om haar eigen gevoelens
gaat.”

35 **U gelooft in drillen. De westerse
opvoedcanon¹⁾ gaat juist uit van
intrinsieke motivatie. Kinderen
worden gestimuleerd zélf dingen te
willen.**

40 “Misschien zijn sommige mensen van
binnenuit gemotiveerd, maar het
Westen romantiseert dit idee. Iets
kunnen en iets willen versterken
elkaar. Daarom moet je goed kunnen
45 studeren. Westerse kinderen leren
dat niet. Die hebben te veel keuze-
vrijheid. En als een kind mag kiezen,
dan kiest het nooit voor studeren,
maar altijd voor drie uur tv-kijken en
50 een zak snoep.”

naar: NRC Handelsblad van 23 juni 2011

noot 1 De opvoedcanon geeft informatie over opvoeding en ontwikkeling van kinderen en is geschreven door wetenschappers.

tabel 2

Culturele dimensies van Hofstede in China en de Verenigde Staten

index	China	Verenigde Staten
machtsafstandsindex	80	40
masculiniteitsindex	66	62
onzekerheidsvermijdingsindex	30	46
langetermijngerichtheidsindex	118	29

Toelichting op tabel 2

Elke index is een cijfer dat een cultureel kenmerk van landen weergeeft. Hoe hoger het getal, hoe sterker het culturele kenmerk aanwezig is in het betreffende land. Dus een land met een score van 100 op de masculiniteitsindex heeft een zeer masculiene cultuur.

naar: G. Hofstede, G.J. Hofstede en M. Minkov (2011)

Opgave 3 Kinderpardon

---

tekst 4

Brief van Mauro Manuel

Geachte heer Leers,

(...) Ik voel mij het meest een Nederlander en een beetje Limburger (mijn Limburgse accent zal ik nooit kwijtraken) en natuurlijk ook een halve Angolees. Dat is best ingewikkeld maar ik ben hiermee opgegroeid de afgelopen jaren. (...)

Ik ben helemaal verwesterd en ik ben niet meer in staat om naar een land

te gaan als Angola. Ik heb hier kans op een goede toekomst en kan Nederland ook helpen door te gaan werken nu ik bijna een diploma heb. In Angola kan dat niet. Ik spreek de taal bijna niet meer en dat is iets waar ik veel tijd voor nodig zal hebben, om het weer te leren. De cultuur is heel anders dan die van hier en de mensen zullen daar zien dat ik anders ben dan de gemiddelde Angolees. (...)

naar: M. Manuel (2011)

tekst 5

De petitie Kinderpardon roept veel vragen op

(...) Zeker, wat mij betreft moeten al deze kinderen (...) in Nederland kunnen blijven. Maar waarom? Omdat ze Limburgser zijn dan vlaai of Frieser dan de Elfstedentocht? Stel dat Mauro geen fraai Limburgs accent had of dat Sahar geen weelderige krullenbos toonde maar in Friesland met een hoofddoek op liep, zouden ze dan niet voor het pardon in aanmerking komen? Volgen we een 'culturele integratieweeklogica', dan vrees ik dat een hoofddoekdragende Sahar inderdaad niet in Nederland had mogen blijven. Het was immers juist de grote culturele afstand die zij tot Afghanistan had (dat bleek uit onder meer haar ontblote hoofd) die maakte dat zij en haar familie in Nederland mochten blijven. Maar sinds wanneer maakt het dragen van een hoofddoek iemand minder 'Nederlands' en meer 'Afghaans'? Wie bepaalt dat? (...)

De petitie Kinderpardon roept veel vragen op – juist omdat ze niet haaks staat op het huidige toelatingsbeleid maar precies dezelfde argumenten gebruikt. Ook voor het Kinderpardon is de mate van culturele integratie blijkbaar de belangrijkste maatstaf voor de toegang tot burgerschap. (...)

Het debat over wie recht heeft op verblijf wordt steeds meer gevoerd in termen van 'thuis voelen' en 'thuis horen'. Mauro en Sahar horen hier in Nederland omdat ze zich Nederlander (dan wel Limburger of Friezin) voelen, omdat ze thuis zijn in het nationale (of regionale) huis. (...) In Nederland leggen we 'huiselijke' criteria aan bij de beoordeling van iemands 'toelaatbaarheid': pas je bij de Nederlandse familie, de Nederlandse stam? Niet toevallig is het Nederlandse inburgeringsexamen (...) veruit het meest 'culturalistisch': veel vragen gaan over wat 'Nederlandse' normen en waarden zouden zijn en hoe nieuwkomers (...) zich horen te gedragen (...).

(...)

Er staat (...) in de petitie Kinderpardon (...) nog een tweede reden waarom deze kinderen in Nederland zouden mogen blijven: ze zijn hier al 10 jaar, 8 jaar, 13 jaar – implicerend dat een bepaalde verblijfsduur een goed (en objectief!) criterium zou kunnen zijn voor toekenning van staatsburgerschap. Dan hoeven de Tweede Kamer en de minister geen vragen meer te stellen over de mate van 'worteling' in Nederland: Mauro hoeft niet meer van vlaai te houden en Sahar mag, stel dat ze dat zou willen, een hoofddoek dragen.

naar: J.W. Duyvendak (2012)